

Uddannelse

- MFR og typograflærling

Karetmagerens søn
og slægtens færden i Ryslinge Sogn

Del 6
Ungdomsårene

Sjette del af i alt 8 dele

Skrevet i Word
Billedbehandlet i Photoshop
Ombrudt i Publisher

Billedmaterialet er primært egne fotos
samt illustrationer fra internettet

Ryslinge, foråret 2018

Indholdsfortegnelse - Del 6

<i>Kapitel 22:</i> Uddannelse.....	5
<i>Kapitel 23:</i> Mig og mit fag	29
<i>Kapitel 24:</i> Midtfyns Amatør-Scene	47
<i>Kapitel 25:</i> CF og førte job	67
<i>Kapitel 26:</i> Da sortekunsten forsvandt	77
<i>Kapitel 27:</i> ”De røde apparater”	87

Del 1
Mine første år

Del 2
Hestehaveskoven

Del 3
Ryslunge i 1950’erne

Del 4
Barndommen

Del 5
Familien

Del 6
Ungdomsårene

Del 7
Voksenlivet

Del 8
Min tredje alder

Skole

eller læreplads ?

Uddannelse eller job – sådan valgte jeg

I årene før min konfirmation snakkede vi ofte om, hvad jeg kunne tænke sig at lave, når jeg blev voksen.

"Og hvad skal du så være, når du bliver stor, unge mand", det spørgsmål hørte man ofte. Især fra den ældre del af familien og deres venner.

Skulle jeg gå mere i skole og læse til et eller andet eller skulle jeg få mig en læreplads og hvad job skulle det så være. Var jeg dygtig nok til at tage en eksamen. Mange spørgsmål meldte sig og min far og mor og jeg talte meget om det og de forsøgte at rådgive mig.

På min fars værksted arbejdede bl.a. Julius. Han var snedker og boede i Pederstrup og cyklede hver dag fra sin bopæl til Ryslinge og retur. Hans kone var død, så han var enkemand. Men han havde 3 børn. Käthe var den ældste, så kom Leif og den yngste hed John. Leif var frisør og John typograf. Jeg ved ikke, hvilken uddannelse Käthe havde. I starten kunne jeg godt tænke mig at blive frisør. Helge "Barber's" søn, Gunnar, ville være frisør, som sin far. Leif, Julius' søn var frisør og min legekammerat og

"skolekæreste", Jette Munk ville være damefrisør.

Så jeg ville også være frisør.

Men Julius' yngste søn, John, der var typograf, fik dobbelt så meget i løn, som en frisør. Så ville jeg selvfølgelig være typograf.

Men hvordan blev man lige det.

Lærling eller...?

Forsynet kom mig i forkøbet, som et udtrykt hedder.

Den vinter eller det forår i 1961, hvor jeg blev konfirmeret, læste min far en annonce i Fyns Tidende (vores avis). De søgte en sætterlærling.

Jeg bliver lige nødt til at forklare lidt om typograf-faget dengang.

Typograf er en fællesbetegnelse for de gamle håndværksfag: en håndsætter, en maskinsætter og en trykker. En håndsætter var en person, der satte typerne sammen til ord og linjer og sider, som man så kunne trykke med i en trykkerimaskine. Det lyder indviklet og det er det også ... men - altså ...

I de næste kapitler fortæller jeg meget mere om, hvordan typograf-faget var og om den udvikling og afvikling, som jeg jeg kom til af blive en del af.

Midtfyns Fælleskommunale Realafdeling i 1960'erne. I dag Nordagerskolen.

**Midtfyns Fælleskommunale Realafdeling, 3.b
i 1964. Færdig med 3 års skolegang.**

Men først uddannelsen

På Fyns Tidende søgte de altså en hånd-sætterlærling. Man skulle melde sig til en optagelsesprøve, for de ville se, om man kunne stave og skrive rimeligt godt dansk.

Min far ringede og talte med dem på avisen og jeg blev tilmeldt optagelsesprøven. Den gik vist også meget godt, men da jeg kun var 14 år, ville de råde mig til at tage noget mere skolegang, evt. en realeksamen, så kunne jeg jo altid se, om jeg stadigvæk var interesseret i at blive typograf.

Nå. - Ja. - Ok. - Sådan, blev det. Basta.

Realskole

Året inden jeg blev konfirmeret, havde de midtfynske kommuner bygget en helt ny skole i Ringe. Midtfyns Fælleskommunale Realafdeling lød det mundrette navn. Mine og alle de andre forældre i Friskolen's ældste klasse talte med lærer Christensen. Han syntes vi skulle søge optagelse, vi var absolut egnede, sagde han. Det gjorde vi så og alle, der havde ønsket det, blev vistnok optaget.

Så i august måned 1961, som 14-årig, startede en ny tilværelse for mig og en hel masse andre unge mennesker.

På MFR kom jeg til at gå i klasse med nogle fra Ryslinge (mit eget område), Ringe, Espe og Krarup/Snarup-området. Jeg (vi) kunne nu se frem til 3 heftige skoleår. Noget helt andet end Ryslinge Friskole.

En helt splinter ny skole. Altså nye omgivelser. Nye kammerater. Nye fag. Fagopdelt. Faglokaler. Flere og nye lærere. Karakterer. Det var virkelig meget, man skulle lære. Pyh...ha.

Naturfagene og de kreative fag var nok det, jeg bedst kunne lide, hvorimod dansk og matematik var mindre lukrative.

Skoleliv

Lidt efter lidt fandt jeg ind i rytmen på skolen. Lærte lærerne at kende.

Harald Damgaard Pedersen var skolens forstander. Streng, men retfærdig, syntes vi. Og lærte man ham godt at kende, fandt man også ud af, at han havde humor.

Gudrun Pedersen, blev min klasselærer og dansk-, formnings- og teaterlærer. Sød og dygtig. Meget afholdt. Selvom jeg ikke var begejstret for dansk.

Vagn Ove Bekker til matematik. Det blev jeg aldrig rigtig god til.

Henry Hansen havde vi til fysik og kemi. Det kunne jeg godt lide. Selvom om han indimellem godt kunne være streng.

Så gik det mere roligt til hos Eigil og hans kone med engelsk og samfundsfag og idræt. Ok idræt var heller ikke lige mig. Men det gik.

Jeg kan ikke huske, om det også var Gudrun, vi havde til tysk. Det tror jeg nok.

Hvem vi ellers havde til de andre fag, har jeg glemt.

KARAKTERBOG

FOR

KLASSE:.....

**MIDTFYNS FÆLLESKOMMUNALE
REALAFDELING**

(Skolens navn)

AKTIESELSKABET
OLAF_O. BARFOD & CO.s FORLAG
KØBENHAVN

Uddrag af kgl. anordning af 10. marts 1938, således
som ændret ved kgl. anordning af 6. februar 1943.

§ 2.

Enhver bedømmelse skal udtrykkes ved en af følgende karakterer:
ug, ug+, mg+, mg, mg+, g+, g, g+, tg+, tg, tg+, mdl+, mdl.
Dersom et flertal af bedømmere er enige om, at eksaminanden overhovedet
ikke har lagt kundskaber i det pågældende fag for dagen, gives dog karakteren slet.

Der tillægges disse karakterer følgende talværdier:

- a) ved udregningen af den enkelte årskarakter eller eksamenskarakter på grundlag af særkarakterer:

ug = 6, ug+ = $5\frac{2}{3}$, mg+ = $5\frac{1}{3}$, mg = 5, mg+ = $4\frac{2}{3}$, g+ = $4\frac{1}{3}$,
g = 4, g+ = $3\frac{2}{3}$, tg+ = $3\frac{1}{3}$, tg = 3, tg+ = $2\frac{2}{3}$, mdl+ = $2\frac{1}{3}$,
mdl = 2, slet = 1;

- b) ved udregningen af gennemsnittallet af henholdsvis årskaraktererne og eksamenskaraktererne (§ 6):

ug = 15, ug+ = $14\frac{2}{3}$, mg+ = $14\frac{1}{3}$, mg = 14, mg+ = $13\frac{1}{3}$,
g+ = $12\frac{2}{3}$, g = 12, g+ = $10\frac{2}{3}$, tg+ = $9\frac{1}{3}$, tg = 8, tg+ = $5\frac{1}{3}$,
mdl+ = $2\frac{2}{3}$, mdl = 0, slet = +16.

§ 8.

Til at bestå en afsluttende eksamen kræves et gennemsnitstal såvel af årskarakterer som af eksamenskarakterer (jfr. § 6, stk. 2) af mindst 10,75 for mellemskoleeksamens, 11,00 for realeksamens og pigeskoleeksamens og 11,25 for studentereksamens vedkommende.

Til at bestå en tillægsprøve kræves, at eksaminanden i det pågældende fag får mindst karakteren g.

Standpunktskarakterer d. *december* 19*61*

Fag	Karakter	Talværdi	Bemærkninger (herunder forsømmelser, flid og opførelse!)
Religion			
Dansk, skr.	<i>mj.</i>		
— mdt.	<i>mg</i>		
Engelsk, skriftlig }	<i>mj.</i>		
— mundtlig }			
Tysk, skriftlig }	<i>mg</i>		
— mundtlig }			
Historie	<i>mgx</i>		
Geografi	<i>mj.</i>		
Naturhistorie	<i>mg</i>		
Naturlære	<i>mg</i>		
Regning, skr.	<i>mg</i>		
Matematik, skr.			
Regning } mundtlig ..	<i>mg</i>		
Matematik }			
Skrivning			
Tegning			
Legemsøvelser			
Kvindelig håndarbejde ...			
Sløjd			
Kvindelig husgerning ...			
Fransk			
Geometri			
Latin			
Orden med skriftlige arbejder {	<i>mj.</i>		
Dansk			
Engelsk			
Tysk			
Regn. & mat.			
Sang			

Karakterernes sum: Karakterernes antal: Gennemsnitstal:

Forevisningspåtegning:

Jakob Olsen

Mine karakterer

Jeg har gemt min karakterbog. Der er flest MG (meget godt) både med minus (MG-) og plus (MG+), hvilket ca. svarer til 8-9-10 stykker på 13-skalaen. Så det var vist ok, dengang. Men pyt med karaktererne, jeg vil meget hellere fortælle lidt dem, jeg blev venner med og det ungdomsliv som opstod.

Skolekammerater

Som sagt, var vi en meget blandet flok, fra et relativt stort, geografisk område på Midtfyn, som gik i samme klasse. Og i de 2 parallelklasser gik der elever fra andre byer og steder på Midtfyn. Vi var vel en 70-80 elever fordelt i 3 klasser på hver af de 3 årgange. Måske 200-250 i alt.

Dem fra Ryslinge kendte jeg jo. Henning fra Fabervej, Inge "Barber", Elsebeth, Eva og pigerne oppe fra "Ny Krumstrup", Birgit og Solveig.

Men nogle af de unge mennesker, som blev mine nye kammerater, var fra Espe og Krarup.

Jørgen Havelund og Carl Ejner blev et par rigtig gode venner fra Espe og Ulla og Kirsten, et par piger fra Krarup kom også til at høre med til "flokket". Blot for at nævne nogle få.

De kommende år begyndte vi at komme i hinandens hjem, vi festede sammen og "gik til bal" i omegnes forsamlingshuse. Datidens diskoteker kunne man kalde dem. Diskoteker var jo slet ikke opfundet endnu.

Men det var jo det, man kalder en ny tid, eller en brydningstid.

The Beatles og Rolling Stones revolutionerede musikken. Det var ikke længere så smart at høre og danse til alle de gamle orkestre. Nu skulle datidens orkestre forsøge at spille og optræde som de "store" rockstjerner.

Og vi elskede det. Selv herude på landet begyndte den nye musik og moden så småt at ændre sig.

Og vi hørte dem i radioen. Jørgen Mylius med pop-programmet "Efter skoletid" fik rigtig mange tilhørere. Og vi så dem også i fjernsynet. Det var helt nyt. Sort/hvidt TV.

Sommerferiejob

Da vi blev ældre og gik i Realskole var vi nogle stykker, der fik sommerferiejob inde ved Fabers Fabriker.

Henning's far, omme fra Fabervej, var værkfører i stanseafdelingen. Han skaffede os ind.

Bevis
for
realeksamen

Torben Olsen
(Eksaminandens fulde navn)

2/11 1946
(Fødselsdag og -år)

Ringø
(Fødested: by eller sogn og amt)

har i eksamensterminen 19 *64* som elev i

MIDTFYNS FÆLLESKOMMUNALE
REALAFDELING
(Skolens navn)

bestået realeksamen.

Ringø, den 23. juni 1964
(Sted og dato for underskriften)

H. Damgaard Pedersen
(Skolens leder)

De af eleven opnåede karakterer findes anført omstående.

Karakterer

Fag				Års- karakterer	Eksamenskarakterer	
					ved eksamen	overførte
Dansk, skriftlig	Retskrivning (2. real)	mg:1	mg:1	mg: 1 13'	mg: 1 13'	_____
	Stil	mg:1	mg:1			
Dansk, mundtlig				mg: 1 13'	1	mg: 1 13'
Engelsk, skriftlig				mg: 1 13'	gx 1 12 ²	_____
Engelsk, mundtlig				mg 1 14	mg: 1 13'	1
Tysk, skriftlig				1	1	_____
Tysk, mundtlig				mg: 1 13'	mg: 1 13'	1
Fransk (v)				1	1	1
Regning, skriftlig (a, r el. t)				mgx 1 14'	gx 1 12 ²	_____
Matematik, skriftlig (a el. t)				mgx 1 14'	mg 1 14	_____
Matematik, mundtlig (a)				mgx 1 14'	mg 1 14	1
Regning og matematik, mundtlig (t)				1	1	1
Naturlære, skriftlig (t)				1	1	_____
Naturlære, mundtlig (a el. t)				ug: 1 14 ²	1	ug: 1 14 ²
Historie				mg: 1 13'	mgx 1 14'	1
Geografi				mgx 1 14'	1	mgx 1 14'
Biologi				ug: 1 14 ²	ug: 1 14 ²	1
Orden med skriftlige arbejder				mg: 1 13'	mgx 1 14'	_____
Skrivning (x)				mg: 1 13'	1	_____
Formning (x)				ug: 1 14 ²	1	_____
Sløjd (x)				mgx 1 14'	1	_____
Håndarbejde (x)				1	1	_____
Legemsøvelser				mg: 1 13'	_____	_____
Husgerning				1	_____	_____
Sang				mg: 1	_____	_____

a = almindelig realeksamen
f = fagkarakter
r = regning uden matematik
s = særkarakter

t = teknisk realeksamen
v = valgfrit

x = karakteren gives ved undervisningens afslutning, og fagene tæller kun med ved afsluttende eksamen, når de er optaget på undervisningsplanen, og der har været tildelt dem et rimeligt timetal alle tre realklasser igennem.

Valgfri fag, hvori der er aflagt særlig prøve.

Fag	År	Skole	Års-karakterer	Eksamens-karakterer	Underskrift
Latin			/	/	
			/	/	
			/	/	
			/	/	
			/	/	

Vidnesbyrd:

Torben Olsen har gode evner for bogligt arbejde. For alle fag gælder, at han har passet sin skolegang tilfredsstillende. I faget naturlære har han fulgt undervisningen med særlig flid og interesse og rebet god viden og forståelse. Han har været en tiltalende, pæn og høflig elev med sans for, hvad et samarbejde stiller af krav til den enkelte selv.

Børge Olsen, 1964
B. Olsen, Lektor

Dengang kunne unge mennesker godt få lov til at være arbejdsdrenge på fabrikken. Så mens fabriksarbejderne holdt sommerferie var det os knægte, der sad ved nogle af stanse- og bukkemaskinerne og stansede eller bukkede dimser til persiennefremstilling. Det gik ikke i dag. Så vi tjente nogle lommepege, nogle få uger, et par år.

Ungdomsliv

Det blev 3 gode ungdomsår sammen med en masse nye kammerater. Vi festede hos hinanden. Spiste den mad, som vores mødre havde lavet eller holdt "sammen-skudsgilder", hvor hver især havde noget mad med. Drak Jolly Cola. Nogen af os fik måske en enkelt øl. Tog til bal eller blev kørt af nogle af vores forældre. Festede og dansede (vistnok). Nogen drak et par øl og fjollede. Andre - især pigerne - drak måske en enkelt "flyversjus", selv om de ikke kunne lide det. Nogen blev kærester. Andre gik fra hinanden. Og blev kæreste med nogen andre. Nogen blev sure og skændtes eller blev kedede af det. Men som regel endte det med, at vi fandt ud af det og havde det sjovt. Når aftenen var slut - ballet var forbi -

efter "overdans" - blev vi hentet af nogle forældre. Senere hen fik vi råd til en taxa. Og da vi blev 18 år og nogen af os fik kørekort, var der nogle, der lånte forældrenes bil. Nul sprut til chaufføren. Det holdt vi øje med. Og det blev naturligvis overholdt.

I Ryslinge var det kutyme af køre forbi baker Madsen og tage rundstykker med hjem og så var der kaffe og rundstykker, enten som natmad eller morgenmad. Søndagen gik med at sove. Og hvis man ikke havde læst lektier, inden man tog til fest, skulle det jo klares om eftermiddagen. Og det kunne godt være lidt træls - og hårdt.

Det sidste år på MFR, i 3. real, skulle jeg igen til at tage stilling til, hvad jeg ville, når jeg havde fået min realeksamen. Ville jeg i gymnasiet, hvis jeg var dygtig nok, eller var drømmen stadig at blive typograf.

Åh, det var svært.

Men 3 år med bøger og lektier og karakterer var ligesom nok. Jeg orkede ikke

6. 4. 1964.

6. 4. 1964.

Til

Poul Fischers bogtrykkeri
Nørregade 39 41,
Odense.

Under henvisning til Deres annonce i Midtjyns Dagblad (d. 2. 4. 1964) tillader undertegnede Torben Olsen sig at anmode om stillingen som typografkl rling.

Jeg kan oplyse, at jeg er født d. 2. 11. 1946 og bor i Ryslinge. Mit telefonnummer er Ryslinge 51.

Til støtte for min ansøgning kan jeg endvidere oplyse, at jeg for øjeblikket er elev i 3. realklasse på Midtjyns J llekommunale Realskole Ringe, og jeg forventer at bestå realkksameneren i 1964.

Med hensyn til min helbredstilstand kan jeg meddele, at jeg ingen kroniske fejl har, og at jeg i løbet af de 3 år jeg har gået på realskolen kun har haft 1 sygedag.

Idet jeg håber, jeg kan komme i betragtning ved besættelsen af lærepladsen, skal jeg tillade at henvise til udtalelser fra skolen, hvilke bliver tilsendt direkte fra skoleinspektøren.

H fligt
Torben
Ryslinge.

LÆREKONTRAKT

(Kontrakten skal indsendes til godkendelse, inden lærlingen træder i arbejde hos læremesteren (principalen), altså også inden prøvetidens begyndelse).

I henhold til lov nr. 261 af 2. oktober 1956 om lærlingeforhold, med hvilken lov vi er bekendt, indgås følgende lærekontrakt mellem:

undertegnede **læremester** (principal) bogtrykker Poul Fischer,
(læremesterens navn og stilling)

der herved erklærer at opfylde de i loven foreskrevne vilkår for at kunne antage lærlinge, jfr. lovens § 2, og

undertegnede **indehaver af forældremyndigheden** Johs. Olsen
(forældremyndighedsindehaverens navn)

for **lærlingen:** Torben Olsen
(lærlingens navn)

og medundertegnede lærling Torben Olsen, der er født
(lærlingens navn)

den 2.11.46 og

1. **ikke** tidligere har været i lære
2. ~~tidligere har været i lære, jfr. hoslagte lærekontrakt og ligeledes hoslagte erklæring fra den tidligere læremester (principal) om læreforholdets ophævelse.~~

Se om udfyldelse heraf lovens § 1, stk. 1 i klubbens. Det ikke benyttede overføres.

Vi forpligter os til i vort gensidige forhold at opfylde og underkaste os, hvad nævnte lov foreskriver.

Pkt. 1.

Lærlingen er antaget til oplæring i ~~XXXXXX~~ bogtryk faget. (evt. branche: håndværk)

Læretidens varighed, jfr. lovens § 3, stk. 2, bestemmes til 4 år og 0 måneder,

skriver fire år, fra 3. august 1964 at regne,

således at læretiden udløber { den 2. xx august 19 68
ved svendepørens afholdelse i _____).

De 6 første måneder af læretiden anses som gensidig prøvetid, jfr. lovens § 6.

Pkt. 2

Læremesteren (principalen) skal i overensstemmelse med de for faget fastsatte uddannelsesregler, jfr. lovens § 24, stk. 5, oplære lærlingen så fuldstændigt som muligt i faget, jfr. lovens §§ 12 og 16.

Læremesteren (principalen) skal holde lærlingen til på forsvarlig måde at deltage i den for faget godkendte undervisning, jfr. nærmere lovens §§ 13 og 17.

Lærlinge inden for **håndværk og industri m. m.** skal ved læretidens udløb aflægge svendepøve eller eventuel anden fastsat prøve, jfr. dog lovens § 12, stk. 3. Udgifterne ved svendepørens aflæggelse afholdes af læremesteren. Såfremt der i henhold til § 12, stk. 3 ikke skal aflægges svendepøve, meddeler læremesteren lærlingen et lærebrev¹⁾, jfr. lovens § 12, stk. 5.

Lærlinge inden for **butik-, handels- og kontorvirksomhed** skal ved læretidens udløb af principalen have et lærebrev²⁾, der som hovedregel ikke må udleveres før bestået handelsmedhjælpereksamen, jfr. nærmere lovens § 16, stk. 2.

¹⁾ Læretidens udløb bør såvidt muligt ansættes til et af de for afholdelse af fagets svendepøve sædvanlige tidspunkter.
²⁾ Med hensyn til affattelsen af de i lovens §§ 12 og 16 omhandlede lærebrev, attester og bevidnelser samt indberetninger til vedkommende offentlige arbejds- og uddannelseskontor henvises til de side 9-12 optrykte formularer.

Pkt. 3.

Lærlingens løn er i overensstemmelse med reglerne i lærlingelovens § 4, stk. 2, ansat således:

2) Fra	til	1) Grundløn: kr.	1) Dyrtidstillæg: kr.	Ialt: kr.	pr.
» 1. læreår	»	» 24,00	» 50,61	» 74,61	uge
» 2. -	»	» 35,00	» 50,61	» 85,61	-
» 3. -	»	» 48,00	» 50,61	» 98,61	-
» 4. -	»	» 71,00	» 50,61	» 121,61	-

Lærlingen ~~har~~ har ikke som vederlag ud over den foran angivne pengeløn kost og/eller logi hos læremesteren (principalen).

Lønnen udbetales ~~forud~~ bagud

Udbetalingsdag: fredag

I sygdomstilfælde må reglerne i lovens § 9 iagttages.

Som følge af den ved lov nr. 238 af 10/6 1960 om invalide- og folkepension, jfr. lovbekendtgørelse nr. 156 af 8/5 1962 § 33, stedfundne ændring i opkrævningen af bidraget til invalideforsikringen, udgør det beløb, som læremesteren ifølge lærlingelovens § 9, stk. 1, skal betale til dækning af omkostningerne ved lærlingens invalideforsikring, når lærlingen er selvstændig skatteansat, indtil videre 20% af det beløb, som det ifølge skatteblanketten er pålagt lærlingen at udrede til folke- og invalidepension. Er lærlingen ikke selvstændigt skatteansat, påhviler der indtil videre ikke læremesteren bidragspligt til lærlingens invalideforsikring.

Pkt. 4.

Der tilkommer lærlingen følgende ferie med løn, jfr. lovens § 5, stk. 1, (hvorefter ferien skal udgøre 18 arbejdsdage for hvert hele læreår og 1½ dag for hver overskydende måned):

a: 4 × 18 arbejdsdage
 × 1½ arbejdsdag (for eventuelle overskydende måneder).

b: Denne ferie skal gives inden for følgende ferieperioder, jfr. lovens § 5, stk. 3:

18 arbejdsdage samlet i tiden 2/9—30/9, første gang i 1965
 resterende arbejdsdage inden hvert læreårs udløb, (udfyldes kun hvis ferien deles).
 arbejdsdages ferie for eventuelle overskydende måneder gives inden læretidens udløb.

c: Der sikres lærlingen feriegødtgørelse til 1. ferie efter udlæringen på følgende måde, jfr. lovens § 5, stk. 4:

7 1/4 % af sidste læreårs løn (52 uger)

Beløbet indskrives på en bank- eller sparekassebog, der udleveres lærlingen ved læretidens udløb.

¹⁾ Opmærksomheden henledes på, at fastsættelsen af mindsteløn i faget eller ændringer i den fastsatte mindsteløn kan nødvendiggøre regulering af den ovenfor anførte løn.
²⁾ I stedet for dato kan her anføres 1. læreår, 2. læreår o. s. v. Omfatter læretiden udover et antal hele år et overskydende tidsrum, må lønnen for det overskydende tidsrum tydeligt fremgå af opstillingen. Såfremt lærlingen som vederlag alene har kost og/eller logi udfyldes rubrikken med o.

Eventuelle særlige bemærkninger:

LÆREFORHØLDET NOTERET HER
23. APR. 1964
GØSTRYKFAGETS
CENTRAL-LÆRLINGEKONTOR
I PROVISEN

På foran anførte vilkår anerkender undertegnede at have indgået nærværende lærekontrakt, og vi forpligter os gensidigt til af al evne at virke hen til, at dens bestemmelser overholdes og bliver bindende i alle enkeltheder, indtil læretiden er til ende.

Nærværende kontrakt udfærdiges i 4 eksemplarer, af hvilke hver af parterne erholder et. Det tredje eksemplar forbliver i vedkommende arbejdsanvisningskontors arkiv, og det fjerde eksemplar stilles til rådighed for det pågældende faglige udvalg.

Pædagog

(læremesterens (principalens) navn)

Eranthisvej 16

(bopæl)

Nørregade 39/41

(forretningsadresse)

fra 1. juli 1963:
Rynkeby pr. Ringe

Amts- Arbejdsanvisningskontorets rettelselser og tilføjelser er afmærket med
✱ ✱
Evt. reklamationer må fremsættes omgående.

Pip Smig

, den

18. 4. 1964

Maria Olsen

(forældremyndighedsindehaverens navn)
NB. Forældremyndigheden må kunne dokumenteres

Johs. Olsen

(forældremyndighedsindehaverens navn)

Karlsmager

(stilling)

Pip Smig

(bopæl)

Torben Olsen

(lærlingens eventuelle underskrift)
se kontraktens indledning

Ryslinge

(bopæl)

Arbejdsanvisningskontorets påtegning

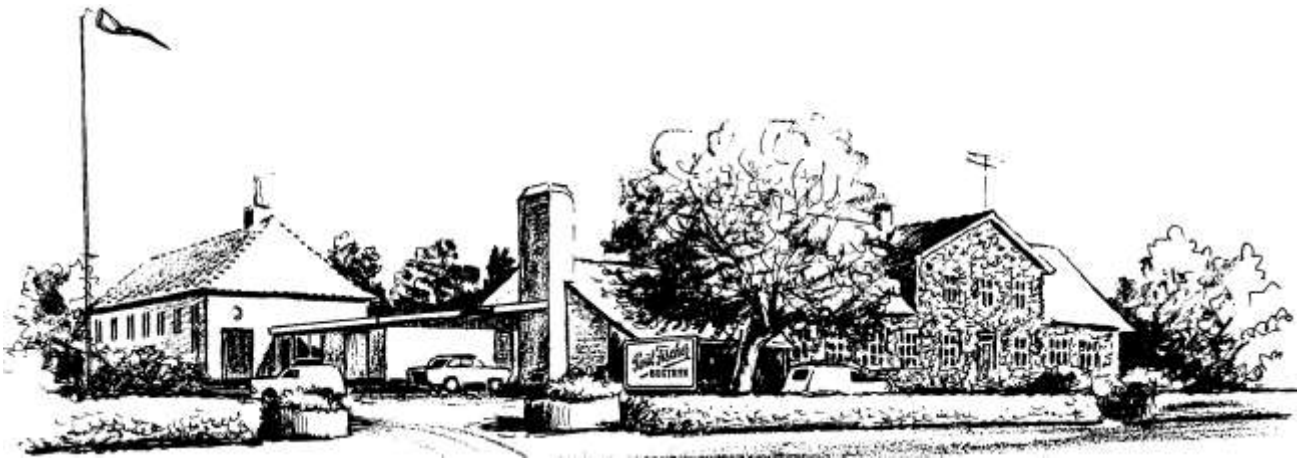
Godkendt i henhold til
lov nr. 261 af 2. okt. 1956

AMTS-ARBEJDSANVISNINGSKONTORET I SVENDBORG, d. 30. APR. 1964

P. Hoffmann

I. Naum
Ingrid Naum

Foranstående blanket, i hvilken der kan indsættes yderligere poster, jfr. dog lovens § 2, stk. 2, som ikke er i strid med lærlingelovens forskrifter, udfyldes efter de givne antydninger.

yderligere 3 år, så derfor besluttede jeg, at jeg ville i lære, som typograf (hånd-sætter).

Typograflærling

For anden gang blev jeg indhentet af forsynet.

I Nørregade i Odense, ikke langt fra Fyns Tidende lå dengang et mindre bogtrykkeri inde i 2. baggård.

Det tilhørte en "gammel Ringe-dreng", bogtrykker Poul Fischer. Fischer's Bogtrykkeri.

Bygningerne, hvori trykkeriet lå var gamle og dårligt vedligeholdte og Odense Kommune ville "byforny". Samtidig ville Fischer gerne udvide trykkeriet, men der var for lidt plads.

Så han havde købt den gamle skole i Rynkeby ved Ringe og var i gang med at flytte virksomheden fra Odense til Ringe. Han manglede en sætterlærling. Annonce i avisen. Den læste jeg. Og min far kontaktede Fischer.

Og sådan gik det til, at jeg fik en lærekontrakt som håndsætter. Hos bogtrykker Fischer i Rynkeby.

Startede 4. august 1964. Nu var jeg blevet 17 år. Først 10 ugers forskole i på Teknisk Skole i Odense. Derefter 4 læreår i Rynkeby, kun afbrudt af Teknisk Skole nogle uger hvert år.

Læretiden

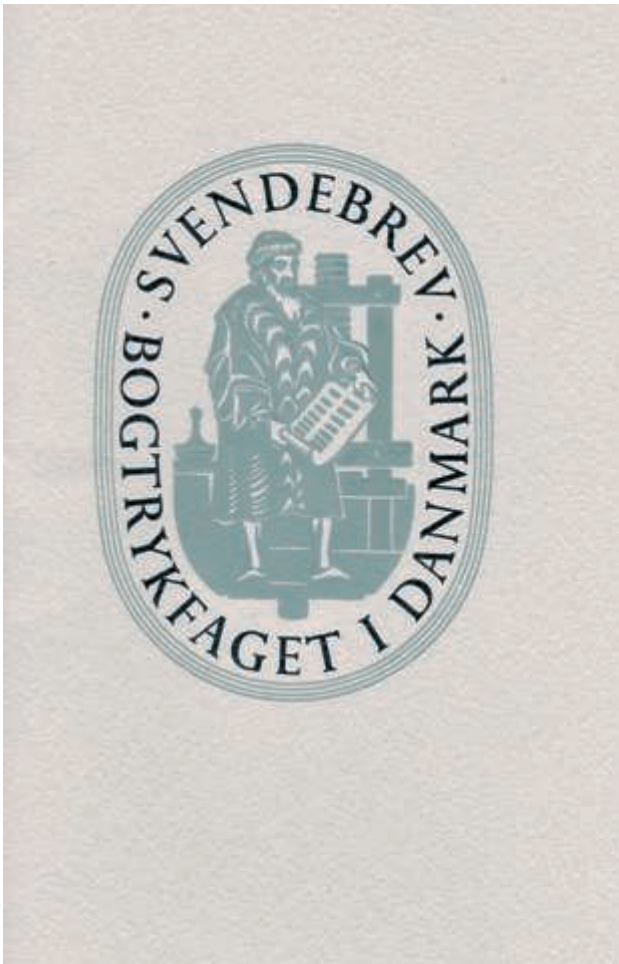
4 år er lang tid, når man kigger fremad. De to første år i firmaet var jeg yngste lærling.

Kaj var 2.-års lærling og Erik var mester-svend, altså ham, der primært skulle lære os alt om faget.

Det var nu ikke så skrækindjagende. Ikke som førhen, hvor man skulle tænde op og fyre i kakkelovnen og hugge brænde og skovle sne og lufte mesters hund. I 1964 nøjedes man med at "gå til købmanden" for de andre én gang om dagen. Købmanden lå lige skråt over for og det var konen, der passede biksen. For det var ude på landet i Rynkeby og købmandshandlen var ikke ret stor.

Men jeg hentede drikkevarer og tobaksvarer og slik. Og ellers passede jeg mit job som sætterlærling.

Es wird hiermit bescheinigt, dass der Inhaber des gegenwärtigen Gesellenbriefes, in Übereinstimmung mit den für Gesellenprüfungen innerhalb des Buchdruckerfaches vom Handelsministerium gemäß den Bestimmungen in § 15 Abs. 3 des Gesetzes über das Lehrlingsverhältnis vom 2. Oktober 1956 festgesetzten Vorschriften abgehaltenen Gesellenprüfung die Gesellenprüfung im Buchdruckerfach bestanden hat, mit der Zeur:

BESTANDEN
mit Erteilung von Lob

It is hereby certified that the holder of this journeyman's Certificate has passed the journeyman's test held for the printing trade by the Ministry of Commerce in pursuance of the provisions of par. 15, 3, of the Apprentices Act of 2nd October 1956. The test was passed with the following mark:

PRAISEWORTHY

Svendebrev

Det bevidnes herved, at

søkker Torben Olsen
der er født den *2.11.1946* i *Ringel*
og som har slet i lære fra *3.8.1964* til *2.8.1968*
ved en i *juni* måned 19*68* afholdt svendeproe har bestået svendeproe i bogtrykfaget. Proeuen er aflagt i overensstemmelse med de for svendeproeuer inden for bogtrykfaget af handelsministeriet i medfoer af bestemmelserne i § 15, stk. 3, i lov om laerlingefoerhold af 2. oktober 1956 fastsatte forskrifter.

*

Svendeproeuen

er bestået med karakteren

ANTAGET MED ROS

Den *28. juni 1968*

T. F. ...

Formand for Bogtrykfagets Svendeproeuekommission
i Provinsen

Du kan springe til næste kapitel og læse om, hvad en håndsætter var og hvordan uddannelsen foregik på et mindre bogtrykkeri på landet.

Her fortsætter beretningen kronologisk.

Kørekort

Det var også i efteråret 1964, at jeg begyndte at tage køretimer for at få kørekort.

Mine forældre havde lovet, at de ville betale et kørekort, hvis jeg til gengæld ville love ikke at begynde at ryge tobak. Det lovede jeg og holdt det, selvom mange jævnaldrende var begyndt at ryge. Så jeg tog køretimer. Hos kørelærer Løjtved i Jernbanegade i Ringe. Og læste og lærte teori.

Jeg bestod både teoriprøven og køreprøven første gang (vistnok), så nu måtte jeg køre bil.

Jeg tror nok, jeg trænede med min far nogle gange i Volvo'en, inden jeg fik lov til at køre rundt på egen hånd.

Svendeprøve

Erik og Kaj lærte mig alle fagets finesser (og unoder). Bogtrykker Fischer var en meget jovial og forstående mester. Det var mest mester kone (fru mester), der **"bestemte, hvor skabet skulle stå"**. Bestemt og mådeholden, sådan husker jeg hende.

Men de 4 år gik hurtigt. Jeg cyklede fra Ryslinge, hvor vi boede og til Rynkeby. Senere, da jeg fik kørekort lånte jeg min

far's Volvo, hvis det var dårligt vejr.

Så en skønne dag i august måned 1968 bestod jeg svendeprøven. Jeg var nu udlært og 21 år. Og så skulle man jo finde sig "et arbejde".

Nu var det sådan, at jeg kunne få lov til at blive nogle måneder hos Fischer's Bogtrykkeri, inden jeg skulle være værnepligtig.

Hvad det vil sige, vender jeg tilbage til i et senere kapitel.

Fritid

Efter tiden i Realskolen kom jeg stadigvæk sammen med mange af dem, jeg var blevet venner med.

Men også nogen af dem, som jeg havde leget med som barn, vedblev at være mine venner. Andre gled naturligvis ud og nye kom til.

Benny Munk fra Kildegården, som jeg havde leget meget med som barn, kom jeg stadigvæk sammen med.

Han gik i lære som tømrer, naturligvis, for han var skrap med værktøj. Jeg kan ikke huske, hvornår han blev udlært, men han fik kørekort, da han fyldte 18 år. Og så købte han en bil. En lille Morris Mascot.

Den sommer kørte han og jeg på campingtur til Norge i 14 dage. Fra Ryslinge til Oslo med telt og hele "pivtøjet", altså alt campingudstyr. Men meget primitivt. Fra Oslo kørte vi videre op gennem Norge til Trondheim. Derfra ud til Bergen. Og så retur til Oslo, inden vi vendte tilbage til Danmark.

Den sommer glemmer jeg aldrig.

2 unge, danske knøse i en lille bil på de, dengang, ikke særligt gode norske veje. Meget grusvej. Mange færger over fjordene. Skrappe stigninger op over de norske fjelde. Flotte udsigter. Jeg tror vi sled et par fordæk op på den tur. Den var jo forhjulstrukket, Mascot'en. Og den måtte

knokle hele tiden. Den var jo også tungt læsset med vores campingudstyr. Desværre tog jeg ingen billeder fra turen. Dengang havde vi ikke kamera. Men vi sendte mange postkort hjem til Danmark, med fortællinger om vores oplevelser. Det var en fantastisk tur og et dejligt minde.

Palle "Bager"

Palle blev en af min nye ungdomsvenner. Jeg husker ikke, hvordan vi blev venner. Jeg tror nok, at det var fordi han var blevet "kæreste" med Jette Munk, som jeg jo havde leget meget med som barn og danset med på danseskolen - og været, hm, æh... "skolekæreste" med. Hun var jo i lære som damefrisør og holdt lidt i hånd med Palle. Det varede nu ikke så længe, så fandt hun en anden. Men Palle og jeg kom meget sammen.

Bager Madsen og fodbold

Det var også via ham, at jeg begyndte at komme meget hos bager Madsen's. Kurt og Rig-mor Madsen var nogle fantastisk dejlige mennesker. Og jeg deltog tit

i deres familiefester. Og så TV. Krimier og tyske schlager-shows.

Det var også sammen med Palle og hans far jeg fik interessen for "at gå til fodbold".

Indtil da havde jeg ikke interesseret mig for fodbold og havde heller ikke spillet det selv. Men det ændrede sig meget.

Vi begyndte at tage på Odense Stadion for at se fodbold og murer Jensen var ofte med. 4 i bilen. Madsen kørte. Bager Madsen var "blå", dvs. B1913-fan. Murer Jensen var "rød", dvs. B1909-fan. Husker ikke, hvad Palle var, men jeg blev "blå".

I årene fremover kørte vi til fodbold, næsten hver søndag eftermiddag. Madsen havde jo bagt om natten og søndag morgen. Så sov han nogle timer om formiddagen og ved middagtid kørte vi til Odense.

Første kamp kl. 13.15. Som regel en 1. divisionskamp. B1909 og B1913 spillede dengang i 1. division, danmarksturneringens bedste række.

Kl. 15.05 kunne vi så lige nuppe en 2. divisionskamp. OB og Odense KFUM spillede i den næstbedste række.

Så hjem til eftermiddagskaffen og flødeskumskagerne.

Hvis der var aftenkamp kl. 19 kunne vi

lige nå at spise hurtig aftensmad også. Så af sted igen til kamp nr. 3 samme søndag. Det gjorde vi tit. Ikke sådan, at vi var hardcore hooligans, selvom murer Jensen engang mistede hatten, da han jublede over en målscorening. Det var et frirum for de voksne og hyggeligt fællesskab for vi unge mennesker.

Da Palle fik kørekort fik han og jeg ofte lov til at låne deres bil, en Taunus, som vi kørte ture i. Senere hen med "damer".

For selvfølgelig fik vi også "kærester" eller vi flirtede med piger. Ikke sådan at forstå, at vi havde en ny pige tit. Men heller ikke sådan at "kæresten" kom i første række frem for kammeraterne. Det var en balancegang mellem vennerne og "kæresterne".

Senere blev Palle uddannet som flymekaniker på flyvestationen i Karup i Jylland. Her blev han kæreste med en pige fra Hammerum. Kirsten hed hun. De blev senere gift og byggede hus og bosatte sig i Herning. Fra da af mistede jeg forbindelsen til ham.

Også Benny gled ud af min horisont. Efter han var udlært blev han først kæreste, senere gift med en pige fra Ringe. Flyttede til Vejle, hvor han senere startede egen virksomhed. Jeg er stødt på ham et par gange senere hen i livet. Var blevet skilt og gift igen. Han fortalte at campinglivet stadigvæk er en af deres store interesser.

Vi står cirka i cirklen.

Bemærk også tilskuerne i lysmasten

og indenfor banderne. Der var TOTALT UDSOLGT- og lidt til.

1. divisions kamp - B1913-Esbjerg

I kampen mellem B1913 og Esbjerg på Odense Stadion udligner en flyvende Carl Bertelsen til 1-1 mellem Kaj Andersen og Kurt Hansen fra de blå. Esbjerg vandt 3-2. Stadionrekord med næsten 31.000 tilskuere. Vi var der.